

Emri i Lëndës : Hyrje në Filozofinë e Fesë

Kodi	Tipi	Semestri	Leksione (orë/javë)	Seminare (orë/javë)	Lab (orë/javë)	Kredite	ECTS
ISC 213	A	Vjeshtë	4.00	0.00	0.00	4.00	5.00
Lektori		Genti Kruja, Prof. Asoc. Dr.					
Asistenti		Ledian Cikalleshi, Msc					
Gjuha e kursit		Shqip, Anglisht, Turqisht					
Niveli i lëndës		Bachelor					
Përshkrimi		Programi i lëndës "Hyrje në Filozofi" përmban konceptet themelore të filozofisë, rrymat filozofike dhe filozofët kryesor të saj. Fillimisht do të njihem me termat themelore të filozofisë, me tematikat dhe me shkollat e filozofisë. Gjithashtu do të njihem me rrjedhën e filozofisë deri në ditët tona dhe mendimet e filozofëve të ardhur deri tek ne. Si dhe në anë të ushtrimeve me shkrim dhe me gojë, studentët do të mund të formojnë një botkuptim filozofik, logjik dhe shkencor, me anë të së cilave në të ardhmen mund t'u jap zgjidhje problemeve të përditishme gjatë jetës.					
Objektivat		Kjo lëndë ka për qëllim që duke shpjeguar termat themelore të filozofisë dhe parimet e saj në formë hyrje të pajisë studentin me mendimin filozofik.					
Konceptet Kryesore		1. Çfarë është filozofia, habia filozofike dhe përsë kemi nevojë për të? 2. Filozofët grekë para-sokratike 3. Sofistet dhe Sokrati 4. Platoni dhe Aristoteli 5. Filozofia Heleno-romake dhe Neoplatonizmi 6. Mendimi skolastik dhe Thomas Akuini 7. Rilindja dhe rrymat filozofike 8. Filozofia e shekullit të 17 dhe Dekarti 9. Empirizmi anglez Loku 10. Kanti dhe Idealizmi gjerman 11. Hegel, Konti dhe Marks 12. Kierkegaard dhe Nice Kirkegardi 13. Bergsoni, Hajdegeri dhe Wittgensteini 14. Filozofia sot Sartri					

Programi i Lëndës

Java	Tema
1	Çfarë është filozofia, habia filozofike dhe përsë kemi nevojë për të? C'është filozofia? A keni lexuar ndonje liber filozofik? A njihni ndonjë filozof? A keni përshtypje pozitive apo negative për filozofinë? Për cfarë mendoni se shërben filozofia? Historia e termit dhe habia filozofike. Kuptimi etimologjik dhe veçoritë e diturisë. Cili është roli i filozofisë, me se merret ajo? Cilat janë pyetjet ekzistenciale te njeriut dhe roli i filozofise? Qellimi i filozofise? Filozofia dhe feja. Akuza ndaj filozofise, te verteta apo trillime? ***Samuel Enoch Stumpf, Philosophy: A Historical Survey with Essential Readings, NINTH EDITION, Published by McGraw-Hill Education, New York, 2015. fq. 3-5
2	Filozofët grekë para-sokratike PERIUDHA KOZMOLOGJIKE Perse e mesojme filozofine antike greke? Nga Mitos-i drejt Logos-it. Etapat e Filozofise Antike Greke. Hershmëria e mendimit filozofik; veçoritë socialklasore dhe kulturore të antikitetit grek; themelimi i filozofisë klasike. Parasokratikët ose Filozofia parasokratike Shkolla e Miletit; Shkolla Eleate; Shkolla Joniane Filozofët: Talesi, Anaksimandri, Anaksimeni, Pitagora, Herakliti, Ksenofoni, Parmenidi, Anaksagora, Empedokli, Protagora, Prodiku, Antifoni, Gorgia, Leukipi dhe Demokriti. ***Samuel Enoch Stumpf, Philosophy: A Historical Survey with Essential Readings, NINTH EDITION, Published by McGraw-Hill Education, New York, 2015. fq. 6-27
3	Sofistet dhe Sokrati PERIUDHA ANTROPOLOGJIKE Sofistët: Protagora, Gorgiasi. "Njeriu-masa e të gjitha gjérave" Sofizmi si term. Kjo lëvizje qe ndikoi te të gjithë filozofët grekë. Për shkak të aftësisë së tyre për të paraqitur si të vërtetë çdo çështje që u interesonte emri sofist mori një kuptim negativ. Sokrati (470 — 399 P.E.S.) "Unë di një gjë, që nuk di asgjë" 1 Jetëshkrimi; 2 Helmimi dhe vdekja e Sokratis; 3 Metoda dhe ironia sokratike ***Samuel Enoch Stumpf, Philosophy: A Historical Survey with Essential Readings, NINTH EDITION, Published by McGraw-Hill Education, New York, 2015. fq. 28-44

4	Platoni dhe Aristoteli PERIUDHA SISTEMATIKE FILOZOFIA E PLATONIT 1 Jetëshkrimi; 2 Veprat - Dialogjet; 3 Mendimet: Kush janë filozofët e vërtetë?; Qëllimi i filozofit; Miti I Shpellës; Teoria E Ideve; Teoria E Njohjes-Reminishenca; Shpirti; Filozofia Dhe Politika. Dekadanca E Polisit FILOZOFIA E ARISTOTELIT 1 Jetëshkrimi; 2 Veprat; 3 Mendimet: Kritika e Teorisë së Ideve të Platonit; Problemi Materie-Formë, Shkaqet e Lëvizjes; Logjika Formale - Organoni; Morali Dhe ***Samuel Enoch Stumpf, Philosophy: A Historical Survey with Essential Readings, NINTH EDITION, Published by McGraw-Hill Education, New York, 2015. fq. 45-98
5	Filozofia Heleno-romake dhe Neoplatonizmi Disa Terma Filozofike (Teizmi, Deizmi, Panteizmi, Gnosticizmi, Ateizmi) C'është filozofia Helenistike?; Karakteristikat e filozofise Helenistike; Pavarësimi I Shkencave; Tipare Të Reja Për Filozofinë Periudha etike: 1. Filozofët e Rinj: Zenoni, Kleanthi, Krisipi; Origjina e termit "Stoa"; Vështrim Kronologjik Për Zhvillimin e Stoicizmit; Vendi I Njeriut: Psikologjia Dhe Morali 2. Shkolla E Cinikëve: Antisteni-Një Drejtëm I Ri Brenda Stoicizmit 3. Epikurizmi; Epikuri dhe doktrina epikuriane; Morali Epikurian Si Kërkimi i Kënaqësisë Periudha fetare: Plotini dhe Neoplatonizmi ***Samuel Enoch Stumpf, Philosophy: A Historical Survey with Essential Readings, NINTH EDITION, Published by McGraw-Hill Education, New York, 2015. fq. 101-123
6	Mendimi skolastik dhe Thomas Akuini Tiparet kryesore të filozofisë mesjetare; Arsyja dhe besimi; Shën agustini (354-430) : teologjia dhe arsyja, përsë ekziston e keqja, "credo ut intelligam" (besoj qe te kuptoj), Qyteti i Zotit dhe qyteti tokësor. Cila ishte gjendja e filozofisë mesjetare? Filozofia arabe: Avicena, Averroës; Ndikimi i filozofisë arabe në gjallërimin e mendimit european; Shpërthimi i filozofisë në shek. XII; Abelardi; Abelardi dhe nominalistet Kulmi i filozofisë mesjetare- Thoma Akuini: arsyja dhe besimi; Thomaakuini vs Averroes; Argumentet e ekzistences se Zotit; Njeriu C'është Skolastika? Filozofia e mesjetës pas Akuinit ***Samuel Enoch Stumpf, Philosophy: A Historical Survey with Essential Readings, NINTH EDITION, Published by McGraw-Hill Education, New York, 2015. fq. 124-189
7	Rilindja dhe rrymat filozofike C'është rilindja europiane. Origjina e termit 1. C'është rilindja europiane. Origjina e termit; 2. rizbulimi i dinjitetit të njeriut; 3. nga bota e mbyllur në universin e pafundëm; 4. tipare të rilindjes europiane Montenji: një rilindas skeptik 1. filozofia e montenjit; 1.1 formimi; 1.2 ku konsiston skepticizmi i montenjit?; 1.3 subjektiviteti dhe uni; 2. pikëpamjet morale dhe politike Kampanela : Platonizmi dhe utopizmi i tij 1. realiteti historiko-social ku krijoj kampanela; 2. tomazo kampanela (1568 — 1639)- një jetë e përkushtuar për dijen; 3.1 "siguria e parë - unë ekzisto"; 3.2 idetë platonike dhe shqëria utopike Kushtet historiko-shoqerore qe përgatitën daljen e racionalizmit dhe empirizmit 1. revolucioni shkencor dhe ndikimi i tij; 2. shkenca dhe metafizika Frencis Bekon: një kuptim i ri për shkencat eksperimentale 1. frensis bekon, jeta dhe formimi (1561 — 1626); 2. shkenca në shërbim të njeriut; 3. teoria e idhujve; 4. metoda induktive ***Samuel Enoch Stumpf, Philosophy: A Historical Survey with Essential Readings, NINTH EDITION, Published by McGraw-Hill Education, New York, 2015. fq. 191-220
8	Provim Gjysmëfinal
9	Filozofia e shekullit të 17 dhe Dekarti Rene Dekart: racionalizmi dhe metoda 1. Dekarti (1596 - 1650) - jeta dhe formimi; 2. Kërkimi i një metode shkencore; 2.1 Thelbi i metodës; 2.2 Metoda matematikore; 2.3 Roli dhe kuptimi i dyshimit metodik; 3. Sistemi dualist i Dekartit; 4. morali Hobsi: Kontrata sociale dhe Leviathani 1. Hobsi (1588 — 1679)- jeta dhe formimi; 2. Antropologjia si themel i filozofisë politike; 3. Gjendja natyrore: "lufta e të gjithëve kundër të gjithëve"?; 4. E drejta natyrore dhe liria; 5. Formimi i shtetit; 5.1 Metafora: Leviathani është si një trup Spinoza:projekti etik dhe shpirti i tolerancës 1. Spinoza (1632 — 1677)- jeta dhe formimi; 2. Projekti etik i Spinozës; 2.1 Njeriu nuk është "një perandori në një perandori"; 2.2 Njeriu, një genie déshirore; 2.3 Pasionet e gëzuara dhe pasionet e trishtuara; 3. Politika dhe toleranca ***Samuel Enoch Stumpf, Philosophy: A Historical Survey with Essential Readings, NINTH EDITION, Published by McGraw-Hill Education, New York, 2015. fq. 222-248
10	Empirizmi anglez Loku: empirizmi dhe kuptimi liberal i politikës 1. Xhon Loku (1632 — 1704)- jeta dhe formimi; 2. Filozofia empiriste e njohjes; 2.1 Cilësítë e para dhe cilësítë e dyta; 2.2 Loku ndërmjet skepticizmit dhe dogmatizmit; 3. Kuptimi liberal i politikës; 4. Toleranca fetarë David Hjum: teoria e njohjes, kritika e fesë, morali, politika 1. David Hjum (1711 — 1776)- jeta dhe veprat; 2. Empirizmi; 2.1 Perceptimet, përshtypjet, idetë; 2.2 Kritika e shkakësisë; 2.3 Skepticizmit Hjumit; 2.4 Kritika e metafizikës; 3. Morali ***Samuel Enoch Stumpf, Philosophy: A Historical Survey with Essential Readings, NINTH EDITION, Published by McGraw-Hill Education, New York, 2015. fq. 249-275

11	Kanti dhe Idealizmi gjerman Rusoi: Kontrata sociale, liria njerëzore, edukimi 1. Rusoi (1712 — 1778)- jeta dhe veprat; 2. Mbi gjendjen natyrore dhe gjendjen sociale; 3. Vizioni pesimist i progresit; 4. Kontrata sociale; 5. Edukimi Kanti: Filozofia kritike, feja, e drejta 1. Emanuel Kanti (1724 — 1804); 2. Filozofia sipas Kantit; 2.1 Problemi i njohjes; 2.2 Revolucioni kopernikan; 2.3 Materia dhe forma e njohjes; 2.4 Ndjueshmëria dhe mendimi; 2.5 Limitet e njohjes; 3. Metafizika; 3.1 Postulatet e arsyes praktike; 3.2 Imperativi kategorik; 3.3 Çfarë është njeriu? ***Samuel Enoch Stumpf, Philosophy: A Historical Survey with Essential Readings, NINTH EDITION, Published by McGraw-Hill Education, New York, 2015. fq. 276-320
12	Hegel, Konti dhe Marksii Hegeli : Sistemi i tij idealist absolut 1. Hegeli (1770 -1831)- Jeta dhë veprat; 2. Fryma e sistemit; 3. Realja dhe racionalja; 4. E vërteta e gjithçkaje: rezultat i një shpalosje; 5. Historia si ecje progresive e shpirtit; 6. Dialektika; 7. Pasioni, manovrat e arsyes; 8. Feja Ogyst Konti (1798 - 1857). 1 Ligjit tre gjendjeve; 1.1 Shpirti pozitiv; 2 Sociologjia, mbretëresha e shkencave; 3 Feja e njerëzimit Filozofia revolucionare dhe teoria materialiste e Marksit 1. Karl Marks (1818 — 1883) - Jeta; 2. Materializmi dialektik; 3. Materializmi historik dhe lufta e klasave; 4. Kritika e mënyrës kapitaliste të prodhimit: puna e tjeteruar ***Samuel Enoch Stumpf, Philosophy: A Historical Survey with Essential Readings, NINTH EDITION, Published by McGraw-Hill Education, New York, 2015. fq. 321-334; 361-370; 377-389
13	Kierkegaard dhe Nice Kirkegardi - Individu dhe Ekzistenca 1. Kirkegardi (1813 -1855)- Jeta dhe veprat; 2. Subjektiviteti është vërteta; 3. Tre stendet e jetës; 4. Besimi i parediktueshém te arsyaja. Besimi dhe pasioni Frederik Niçë: filozofi me çekiç 1. Fridrih Niçë (1844 — 1900)-Jeta; 2. Gjenealogjia e moralit dhe rivlerësimi i vlerave; 3. Kritika e metafizikës; 4. Gjenealogjia e dëshirës për të vërtetën; 5. Jeta më shumë se e vërteta; 6. Vullneti pér fuqi ***Samuel Enoch Stumpf, Philosophy: A Historical Survey with Essential Readings, NINTH EDITION, Published by McGraw-Hill Education, New York, 2015. fq. 372-376; 390-401
14	Bergsoni, Hajdegeri dhe Wittgensteini Henri Bergson: Filozofia e Intuitës 1. Henri Bergson (1859 — 1941)- Jeta; 2. Njeriu- një homo faber; 3. Gjuha, mbulon realen; 4. Intutita si kapje e menjëherësme e të jetuarit; 5. Koha dhe koha reale; 6. Kujtesa; 7. Vrulli jetësor dhe liria Haidegeri 1. Martin Haideger(1889 — 1976)- Jeta; 2. Çështja e qenies; 3. Dazain (dasein) qeniajtje e qenies; 4. Vdekja, mundësia e fundit e "dasein"; 5. Ekzistenca autentike dhe ekzistenca jo autentike Ludvig Vitgenshtejn: Filozofia e Gjuhës 1. Ludvig Vitgenshtejn (1889 — 1951)- Jeta; 2. Gjuha dhe bota te vepra Traktat Logjiko - Filozofik; 3. Dallimi ndërmjet të tregueshmeve me fjalë dhe te patregueshmeve; 4. Loja gjuhësore ***Samuel Enoch Stumpf, Philosophy: A Historical Survey with Essential Readings, NINTH EDITION, Published by McGraw-Hill Education, New York, 2015. fq. 417-423; 461-464 ; 443-448
15	Filozofia sot Sartri: Ekzistenca Paraprin Thelbin 1. Zhan Pol Sartri (1905 — 1980)- Jeta; 2. Ekzistenca paraprin thelbin; 3. Rastësia dhe përgjegjësia; 4. Neveria; 5. Liria në situate; 6. Tjetri, një kërcënim i domosdoshém; 7. Ekzistencializmi ateist Drejtimet Bashkëkohore të Filozofisë 1. Drejtimi psikanalist - Zigmund Frojd; 1.1 E pandërgjegjshmja frojdiane, filozofia, shkenca; 1.2 Filozofët dhe Frojdi; 2. Strukturalizmi; 3. Hermenautika ***Samuel Enoch Stumpf, Philosophy: A Historical Survey with Essential Readings, NINTH EDITION, Published by McGraw-Hill Education, New York, 2015. fq. 468-490.
16	Final Exam
	Parakushtet Studenti duhet të frekuentojë lëndën në masën minimale prej 75%.
	Literatura • Samuel Enoch Stumpf, Philosophy: A Historical Survey with Essential Readings, NINTH EDITION Published by McGraw-Hill Education, New York, 2015.
	Referanca të tjera

Rezultatet e Lëndës dhe Kompetencat

1	Studenti do të pajiset me njohuri të përgjithshme rreth filozofisë, filozofeve dhe rrymave filozofike.
2	Studenti do të zhvillojë aftësitë e tij në mendimin filozofik.

Mënyra e Vlerësimit të Lëndës

Notat e Ndërmjetme	Sasia	Përqindja
Gjysmë finale	1	40
Kuize	0	0
Projekte	0	0
Projekte semestrale	0	0
Punë laboratori	0	0
Pjesëmarrja në mësim	0	0
Kontributi i notave të ndërmjetme mbi vlerësimin final	40	
Kontributi i provimit final mbi vlerësimin final	60	
Total	100	

Ngarkesa ECTS (Në Bazë të Ngarkesës së Studentit)

Aktivitetet	Sasia	Kohëzgjatja (orë)	Ngarkesa Totale (orë)
Kohëzgjatja e kursit (Duke përfshirë edhe javën e provimeve : 16x Orët totale të kursit)	16	4	64
Orët e studimit jashtë klase (Parapërgatitje, Praktika etj)	14	4	56
Detyra	0	0	0
Gjysmë finale	1	1	1
Provimi final	1	2	2
Të tjera	0	0	0
Ngarkesa totale e orëve	123		
Ngarkesa totale e orëve / 25 (orë)	4.92		
ECTS	5.00		